

Arbejdsmiljø & Helbred 2014 – samlet resume

Undersøgelsen "Arbejdsmiljø og Helbred 2014" er baseret på en stikprøve af befolkningen på 50.000 beskæftigede lønmodtagere i Danmark mellem 18 og 64 år. Disse personer fik i marts 2014 tilsendt en invitation til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen 'Arbejdsmiljø og helbred i Danmark 2014'. Spørgeskemaet omfattede 51 hovedspørgsmål om psykisk og fysisk arbejdsmiljø og helbred. NFA har analyseret på ca. 27.000 besvarelser.

I AH2012 og AH2014 er der stillet enslydende spørgsmål for alle de emner, der fremhæves i det nedenstående. For hvert emne fremhæves først ændringerne fra 2012 til 2014 under punktet tidsudvikling, og der kommenteres på, hvorvidt ændringerne er statistisk signifikante. Den her angivne 'statistiske signifikans' er beregnet ved standardmetoder ud fra de foreliggende tal og bør tolkes med forbehold for, at spørgeskemaundersøgelserne er udført på meget store stikprøver, hvilket betyder, at en lille ændring kan være statistisk signifikant på 5 % niveau, selvom ændringen er uden praktisk betydning.

Dernæst nævnes de brancher og jobgrupper, der skiller sig mest ud fra gennemsnittet i rækkefølge således, at de brancher og jobgrupper, der adskiller sig mest, nævnes først. Jobgrupperne er inddelt med udgangspunkt i oplysninger fra Danmarks Statistik (DISCO-08). Der er tale om jobgrupper, der rummer jobs med samme eller en beslægtet arbejdsfunktion i en arbejdsmiljøsammenhæng. Små jobgrupper (under 30 personer), der ikke på en rimelig fornuftig vis kunne fusioneres med andre, er ikke vist i resultaterne. Branchegrupperne er inddelt efter Arbejdstilsynets 36 branchegrupperinger.

Resultaterne er kalibrerede tal. Det vil sige, at tallene fra spørgeskemaundersøgelsen er vægtet op til landsgennemsnittet. Det skyldes bl.a., at der er en skæv alders- og kønsmæssig fordeling på, hvem der svarer på spørgeskemaer.

De gange, hvor det har været naturligt at dikotomisere resultaterne, dvs., alle der har svaret ja vs nej til at have været udsat for en given eksponering uanset hvor ofte, så er resultaterne rapporteret som ændringer i procenter. Andre gange er ændringerne målt på en skala fra 1 til 5, og her er resultaterne rapporteret som ændringer i en score. I disse tilfælde afspejler en lav score (fx 1) det bedste arbejdsmiljø, mens en høj score (fx 5) afspejler det mest negative.

Psykisk Arbejdsmiljø

Stress

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score på oplevet stress inden for de seneste 2 uger var 1,34 blandt deltagerne i 2014 (hvor 0 angiver 'aldrig', og 4 angiver 'hele tiden'). Her er sket et lille fald siden 2012, hvor den gennemsnitlige score var 1,37. Der er statistisk signifikant forskel på tallene.
- 68,45 % i 2012 versus 67,25 % i 2014 angav arbejdet som hovedkilde til stress. Der er statistisk signifikant forskel på tallene.

Brancher:

- Anlægsarbejde, universiteter og forskning, hospitaler samt undervisning er blandt de brancher, hvor deltagerne særligt ofte har følt sig stresset i de seneste 2 uger, og samtidig brancher, hvor mange deltagere oplever, at arbejdet er en kilde til stress.

Jobgrupper:

- Blandt de højtuddannede jobgrupper angiver særligt mange deltagere at have været stresset de seneste to uger, samt at arbejdet er en hovedkilde til stress. Det drejer sig bl.a. om psykologer, læger, journalister samt jobgrupper inden for undervisning.

Indflydelse på hvordan og hvornår arbejdet udføres

Tidsudvikling:

- Scoren for indflydelse på, *hvordan* man løser sine arbejdsopgaver, er steget fra 1,65 i 2012 til 1,68 i 2014. Der er statistisk signifikant forskel på tallene. Her er der tale om en meget lille udvikling i retning af en forværring. Scoren for indflydelse på, *hvornår* man løser sine arbejdsopgaver, er steget fra 2,03 i 2012 til 2,04 i 2014. Der er ikke statistisk signifikant forskel på tallene.

Brancher:

- Ansatte i brancher inden for især transport og akutberedskab oplever ikke så ofte som gennemsnittet, at de har indflydelse på hvordan og hvornår, de udfører deres arbejde. Det drejer sig fx om brancherne transport af passagerer, politi, beredskab og fængsler, men også slagterier og hospitaler.

Jobgrupper:

- Jobgrupper inden for produktion/fremstilling og transport oplever sjældnere end gennemsnittet, at de har indflydelse på hvordan og hvornår, de udfører deres arbejde.

Kollegial anerkendelse

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score på kollegial anerkendelse var 1,98 i 2012 og 1,97 i 2014. Her bruges et scoringsinterval fra 1-5, hvor 1= 'altid', mens 5= 'aldrig'. Der er ikke statistisk signifikant forskel på tallene, og vi kan ikke konkludere, at der er sket en udvikling.

Brancher:

- En række forskellige brancher oplever relativt sjældent kollegial anerkendelse. Det drejer sig bl.a. om slagterier, nærings- og nydelsesmidler, universiteter og forskning samt politi, beredskab og fængsler.

Jobgrupper:

- Jobgrupper, der sjældnere end gennemsnittet oplever kollegial anerkendelse, ses bl.a. inden for fremstilling/produktion samt undervisning ved universitetet. Det drejer sig fx om nærings- og nydelsesmiddelindustrimedarbejdere, produktionshåndværkere samt undervisere og forskere ved universiteter.

Ledelseskvalitet

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score på ledelseskvalitet blandt deltagerne var 2,59 i 2014 og 2,60 i 2012 (på et scoringsinterval fra 1-5 hvor 1 er høj ledelseskvalitet). Der er ikke statistisk signifikant forskel på ovennævnte tal.

Brancher:

- Brancher med mange ufaglærte ansatte oplever sjældnere end gennemsnittet, at deres leder udøver ledelse af god kvalitet. Det gælder for alle de aspekter af ledelseskvalitet, som er medtaget i denne undersøgelse.

Jobgrupper:

- Jobgrupper inden for produktion og service samt jobgrupperne undervisning ved erhvervsskoler og politi og fængselsbetjente oplever sjældnere end gennemsnittet, at deres leder udøver ledelse af god kvalitet.

Rolleklarhed

Tidsudvikling:

- For hvert af de fire emner, der indgår under rolleklarhed, ses der små, men signifikante ændringer fra 2012 til 2014. Ændringerne går imidlertid i hver sin retning.

Brancher:

- Deltagernes svar viser, at der er forskel på forskellige branchers oplevelse af rolleklarhed, men der er ingen entydig fællesnævner for, hvilke brancher der i særlig grad oplever mangel på rolleklarhed. Deltagere fra brancherne politi, beredskab og fængsel, slagterier samt undervisning oplever sjældnere end gennemsnittet rolleklarhed.

Jobgrupper:

- Servicefag i øvrigt, undervisere ved erhvervsskoler, tekniske tegnere, specialundervisere, politi og fængselsbetjente, skolelærere, specialundervisere og IT-teknikere er blandt de jobgrupper, der sjældnere end gennemsnittet rapporterer rolleklarhed.

Hensynstagen til svage medarbejdere (rummelighed)

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score for arbejdspladsens rummelighed er hhv. 2,2 i 2014 og 2,18 i 2012. Scoren angiver i hvilken grad, der tages hensyn til medarbejdere med færre kræfter (værdien 1 angiver 'altid', mens 5 angiver 'aldrig'). Der er således sket et meget lille fald i rummeligheden, men på trods af en forskel på kun 0,02, er forskellen statistisk signifikant.

Brancher:

- Deltagere fra brancherne slagterier, transport af passagerer, transport af gods samt træ og møbler oplever sjældnere end gennemsnittet, at der tages hensyn til medarbejdere med færre kræfter.

Jobgrupper:

- Deltagere i jobgrupper inden for bl.a. service og transport oplever sjældnere end gennemsnittet, at der tages hensyn til medarbejdere med færre kræfter.

Samarbejde og kollegial støtte

Tidsudvikling:

- Scoren for, om kolleger hjælper hinanden med at opnå det bedst mulige resultat, var 1,82 i 2014 og 1,84 i 2012 (i et scoringsinterval fra 1-5). Da scoren 1 = 'altid' er der tale om en forbedring, men forskellen på tallene er ikke statistisk signifikant.
- Scoren for om kolleger samarbejder med hinanden, når der opstår problemer, var 1,81 i 2012 og 1,78 i 2014. Her er ligeledes tale om en forbedring. Forskellen på tallene er statistisk signifikant.

Brancher:

- Brancherne rengøring, vand, kloak og affald, slagterier samt universiteter og forskning oplever sjældnere end gennemsnittet, at de selv og deres kolleger hjælper hinanden med at opnå det bedst mulige resultat eller samarbejder, når der opstår problemer.

Jobgrupper:

- Visse jobgrupper, såsom servicefag samt præcisionshåndværkere, oplever sjældnere end gennemsnittet, at de selv og deres kolleger hjælper hinanden med at opnå det bedst mulige resultat eller samarbejder, når der opstår problemer.

Retfærdighed

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score for, hvor ofte medarbejderne høres om beslutninger, der påvirker dem, er 2,77 i 2012 og 2,69 i 2014. Dvs., der ses et fald (forbedring) i scoren inden for dette spørgsmål. Der er statistisk signifikant forskel på tallene for de to år.
- Den gennemsnitlige score for, hvor ofte medarbejderne oplever, at alle medarbejdere behandles retfærdigt er 2,31 i 2012 og 2,29 i 2014. Der er statistisk signifikant forskel på tallene for de to år.

Brancher:

- I brancherne slagterier, transport af passagerer, politi, beredskab og fængsler, træ og møbler samt hospitaler oplever deltagerne sjældnere end gennemsnittet hhv., at alle medarbejdere, der påvirkes af en given beslutning, bliver hørt, eller at alle medarbejdere behandles retfærdigt.

Jobgrupper:

- I jobgrupperne politi og fængselsbetjente, servicefag i øvrigt, passagerservicemedarbejdere, told- og skattemedarbejdere, præcisionshåndværkere oplever deltagerne sjældnere end gennemsnittet hhv., at alle medarbejdere, der påvirkes af en given beslutning, bliver hørt, eller at alle medarbejdere behandles retfærdigt.

Følelsesmæssige krav

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score på stillingtagen til andres (patienters, elevers, klienters) problemer faldt fra 3,01 i 2012 til 2,91 i 2014 (i et scoringsinterval på 1-5 hvor 1='aldrig' og 5='altid'). Den gennemsnitlige score for, hvorvidt deltagerne var følelsesmæssigt berørte af deres arbejde, faldt ligeledes fra 2,87 i 2012 til 2,80 i 2014. Begge disse ændringer i tallene var statistisk signifikante.

Brancher:

- Deltagere fra brancher, hvor man arbejder med mennesker (patienter, elever, klienter), skal både i særlig høj grad tage stilling til andre menneskers problemer og bliver ofte også følelsesmæssigt berørt på arbejdet. Det gælder fx brancherne religiøse institutioner og begravelse, undervisning, døgninstitutioner og hjemmepleje, daginstitutioner, hospitaler samt læger, tandlæger og dyrlæger.

Jobgrupper:

- Deltagere fra jobgrupper med sundheds- og omsorgsarbejde og mange direkte kontakter med borgere/klienter skal i særlig høj grad tage stilling til andre menneskers problemer. Deltagere fra jobgrupper med undervisnings- og omsorgsarbejde og mange direkte kontakter med borgere/klienter bliver oftere end gennemsnittet følelsesmæssigt berørt på arbejdet.

Kvantitative krav

Tidsudvikling:

- Samlet set rapporteres der om flere kvantitative krav i 2014 end i 2012. Dette baseres på, at der for fire af spørgsmålene om kvantitative krav i arbejdet er sket en mindre stigning i scoren siden 2012 (højt arbejdstempo, tidspres pga. uventede arbejdsopgaver, stå til rådighed uden for normal arbejdstid samt nødvendigheden af at arbejde over). For de nævnte emneområder er forskellen på tallene hver især statistisk signifikante.

Brancher:

- Det er primært brancher med mange veluddannede ansatte såsom kontor, universiteter og forskning, hvor der ofte opleves høje kvantitative krav i arbejdet. Der er dog også brancher præget af manuelt arbejde, såsom anlægsarbejde og slagterier, der oplever høje kvantitative krav. Branchen hospitaler markerer sig også ved at have mange deltagere, der oplever høje kvantitative krav.

Jobgrupper:

- Højtuddannede rapporterer oftere end gennemsnittet, at de oplever høje kvantitative krav i arbejdet. Dvs. fx jobgrupperne læger, arkitekter og ingeniører, revisorer, rådgivere og analytikere, undervisere og forskere ved universitetet. Desuden kan i denne sammenhæng nævnes jobgrupperne ledere samt socialrådgivere.

Engagement i arbejdet

Tidsudvikling:

- Der ses en positiv fremgang på to ud af tre spørgsmål inden for dette emne: 'Arbejdet er vigtigt' (2,12 i 2012 og 2,09 i 2014, lav score er positivt) og 'bliver opslugt af arbejdsopgaver' (Score 2,31 i 2014 mens 2,33 i 2012). Der er statistisk signifikant forskel på de ovennævnte tal.

Brancher:

- Brancher med mange ufaglærte medarbejdere (slagterier, nærings- og nydelsesmidler, transport af passagerer, træ og møbler samt rengøring) oplever i mindre grad end gennemsnittet, at de er engageret i deres arbejde, føler sig veloplagte på arbejdet og føler, at arbejdet er vigtigt for dem. Det modsatte gør sig gældende fra brancher præget af lange uddannelser og sundheds- og omsorgsarbejde (religiøse institutioner og begravelse, universiteter og forskning, læger, tandlæger og dyrlæger). Derudover markerer branchen landbrug, skovbrug og fiskeri sig positivt på dette felt.

Jobgrupper:

- Ufaglærte og jobgrupper inden for fremstillingsindustrien svarer sjældnere end gennemsnittet, at de er engageret i deres arbejde, føler sig veloplagte på arbejdet, og at arbejdet er vigtigt for dem. Veluddannede (fx læger og forskere og undervisere ved universitetet) svarer oftere end gennemsnittet, at de er engageret i deres arbejde, føler sig veloplagte på arbejdet, og at arbejdet er vigtigt for dem. Det samme gælder desuden for jobgrupperne landmænd og gartnere samt specialundervisere.

Overblik og kontrol

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score på overblik og kontrol var 2,77 i både 2012 og 2014 (i et scoreinterval hvor 0 angiver værdien 'aldrig kontrol/overblik', og 4 angiver 'altid kontrol/overblik'). Der er ikke statistisk signifikant forskel på ovennævnte tal.

Brancher:

- Blandt en række forskellige brancher – flere med en overvægt af kvindelige ansatte - viser deltagernes svar, at de sjældnere end gennemsnittet føler at have overblik og kontrol. Det drejer sig bl.a. om brancherne undervisning, hospitaler, daginstitutioner samt universiteter og forskning.

Jobgrupper:

- Jobgrupper med personlig service og undervisning svarer oftere end gennemsnittet, at de ikke føler at have overblik og kontrol.

Konflikter mellem privatliv og arbejdsliv

Tidsudvikling:

- Scoren var 2,76 i 2012 og 2,78 i 2014 for emneområdet 'arbejdet tager så meget **energi**, at det går ud over privatlivet'. Der er således sket en forværring. Forskellen på tallene er dog ikke statistisk signifikant.
- Scoren var 2,49 i 2012 og 2,53 i 2014 for emneområdet 'arbejdet tager så meget af deres **tid**, at det går ud over privatlivet'. Der er således sket en forværring. Forskellen på tallene er statistisk signifikant.

Brancher:

- Transportbrancherne samt universiteter og forskning, undervisning og slagterier er de brancher, hvor deltagerne særligt ofte oplever, at arbejdet tager så meget af deres **energi** eller **tid**, at det går ud over privatlivet.

Jobgrupper:

- Læger, flere jobgrupper inden for undervisning samt slagtere og bagere oplever oftere end gennemsnittet, at arbejdet tager så meget af deres **energi** eller **tid**, at det går ud over privatlivet.

Jobusikkerhed

Tidsudvikling:

- Scoren for jobusikkerhed var 2,29 i 2012 og 2,24 i 2014, og er således faldet lidt. Scoren for bekymring for forflyttelse var 1,84 i 2012 og 1,89 i 2014 og er således steget lidt. Der er statistisk signifikant forskel på tallene for begge emner.

Brancher:

- Der er stor forskel på de brancher, der har en markant højere grad af bekymring for at blive flyttet til andet arbejde imod deres vilje sammenlignet med gennemsnittet. Følgende brancher har den højeste bekymring for at blive flyttet til andet arbejde imod deres vilje: politi, beredskab og fængsler, rengøring og slagterier.

Jobgrupper:

- Jobgrupper, der sammenlignet med gennemsnittet er mest bekymrede for mod egen vilje at blive forflyttet til andet arbejde, er især militærpersonale, men også politi- og fængselsbetjente, nærings- og nydelsesmiddelindustrimedarbejdere samt told- og skattemedarbejdere. Som hovedregel bekymrer deltagere fra brancher og jobgrupper af ufaglærte sig i højest grad over at blive arbejdsløse.

Skænderier eller konflikter, mobning og seksuel chikane på arbejdspladsen

Tidsudvikling:

- 16,7 % i 2012 og 17,5 % i 2014 svarer, at de har oplevet skænderier eller konflikter på arbejdet mindst en gang om måneden inden for de seneste 12 måneder. Stigningen er ikke statistisk signifikant.
- 11,8 % i 2012 og 11,6 % i 2014 svarer, at de har været udsat for mobning på arbejdet inden for de seneste 12 måneder. Denne udvikling er heller ikke statistisk signifikant.
- 28,5 % i 2012 og 27,4 % i 2014 svarer, at de har været vidne til mobning på arbejdet inden for de seneste 12 måneder. Her er der tale om et statistisk signifikant fald.
- 2,8 % i 2012 og 3,1 % i 2014 svarer, at de har været udsat for seksuel chikane på arbejdet inden for de seneste 12 måneder. Der er ikke statistisk signifikant forskel på tallene.

Brancher:

- Slagterier markerer sig med at score relativt højt på alle spørgsmålene om skænderier, konflikter og mobning. Derudover er det dog typisk brancher med direkte relationer til klienter og borgere, hvor flest deltagere rapporterer at have oplevet eller bevidnet skænderier eller konflikter, mobning eller seksuel chikane på arbejdspladsen. Fx ligger politi, beredskab og fængsler højt inden for skænderier og konflikter, mens brancher præget af en stor andel yngre kvindelige medarbejdere oftest rapporterer seksuel chikane. Døgninstitutioner og hjemmepleje er den branche, hvor den største andel svarer, at de har været udsat for seksuel chikane på arbejdet inden for de seneste 12 måneder.

Jobgrupper:

- Inden for ufaglærte og lavt uddannede jobgrupper finder en særligt stor andel, at de er blevet mobbet. Deltagere fra jobgruppen social- og sundhedsassistenter (SOSU'er) er de, der oftest angiver at have oplevet seksuel chikane inden for de seneste 12 måneder.

Fysisk vold og trusler om vold

Tidsudvikling:

- I 2012 svarede 5,4 %, og i 2014 svarede 5,8 %, at de har været udsat for fysisk vold på arbejdspladsen inden for de seneste 12 måneder. Der er dog ikke statistisk signifikant forskel på tallene.
- I 2012 svarede 8,5 % i, og i 2014 svarede 8,4 %, at de har været udsat for trusler om vold på arbejdspladsen inden for de seneste 12 måneder. Der er ikke statistisk signifikant forskel på tallene.

Brancher:

- I brancher præget af arbejde med direkte kontakt med borgere og klienter rapporterer markant flere end gennemsnittet blandt alle brancher, at de inden for de seneste 12 måneder har været udsat for enten fysisk vold på arbejdet eller trusler om vold på arbejdet.
- Branchen døgninstitutioner og hjemmepleje adskiller sig markant fra alle andre, idet fysisk vold eller trusler derom hver især er angivet blandt omkring hver tredje deltager fra branchen.
- Derudover markerer følgende brancher sig på begge spørgsmål om vold: Hospitaler, undervisning, daginstitutioner, politi, beredskab og fængsler.

Jobgrupper:

- Jobgrupper med direkte kontakt med borgere og klienter rapporterer oftere end gennemsnittet, at de inden for de seneste 12 måneder har været udsat for enten fysisk vold på arbejdet eller trusler om vold på arbejdet.

Arbejdsmiljøindsats

Forbedring af arbejdsmiljøet

Tidsudvikling:

- Med hensyn til medarbejderinvolvering i og prioritering af arbejdsmiljøet er der ikke sket nogen betydelige ændringer siden 2012. De gennemsnitlige scorer har ændret sig meget lidt i perioden fra 2012 til 2014. På ingen af områderne er der sket en statistisk signifikant udvikling.

Brancher:

- Installation og reparation af maskiner, restauranter og barer, film, presse og bøger og slagterier er nogle af de branchegrupper, hvor man sjældnest oplever, at arbejdspladsen prioriterer arbejdsmiljøet højt. Slagterier, installation og reparation af maskiner samt transport af passagerer er nogle af de brancher, hvor man sjældnest oplever at blive involveret i arbejdsmiljøbeslutninger.

Jobgrupper:

- Præcisionshåndværkere, politi- og fængselsbetjente, passagerservicemedarbejdere, undervisere ved erhvervsskoler samt mekanikere er nogle af de jobgrupper, hvor man sjældnest oplever, at arbejdspladsen prioriterer arbejdsmiljøet højt.

Egen prioritering af arbejdsmiljøet

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score for egen indsats på arbejdsmiljøområdet er uændret siden 2012. Således var scoren 2,4 i både 2012 og 2014 (værdien 1 angiver 'altid', og værdien 5 angiver 'aldrig'). Der er således ikke sket en signifikant ændring på dette område.

Brancher:

- Svarene viser, at følgende brancher oftere gør noget for at forbedre arbejdsmiljøet end gennemsnittet: Døgninstitutioner og hjemmepleje, landbrug, skovbrug og fiskeri samt restauranter og barer. Omvendt viser svarene, at følgende brancher sjældnere gør noget for at forbedre arbejdsmiljøet: IT og telekommunikation, installation og reparation af maskiner samt universiteter og forskning.

Jobgrupper:

- Journalister, IT-konsulenter og postbude er de jobgrupper, der i højeste grad oplever at gøre en forskel for at forbedre arbejdsmiljøet, mens SOSU'er samt kokke og tjenere er de jobgrupper, der i laveste grad oplever selv at gøre en forskel for at forbedre arbejdsmiljøet.

Arbejdsulykker og sikkerhedskultur

Arbejdsulykker og sikkerhedskultur

Tidsudvikling:

Arbejdsulykker

- 6,5 % i 2012 og 6,7 % i 2014 svarede, at de havde været udsat for en eller flere arbejdsulykker med mere end én dags fravær inden for det seneste år. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

Arbejdspladsens sikkerhedsklima

- I 2012 var den gennemsnitlige score 1,9 på, hvorvidt deltagerne føler, de får vejledning og instruktion i sikker udførelse af arbejdet (1 svarer til meget enig og 4 til meget uenig). I 2014 var scoren 1,8 – denne forskel er statistisk signifikant.
- I 2012 var den gennemsnitlige score 2,0 på, hvorvidt deltagerne føler, at ledelsen opmuntrer til sikkert arbejde (1 svarer til meget enig og 4 til meget uenig), mens den i 2014 var 1,96. Forskellen er statistisk signifikant.
- I 2012 var den gennemsnitlige score 2,13 på, hvorvidt deltagerne føler sig inddraget af ledelsen i beslutninger vedrørende sikkerhed (1 svarer til meget enig og 4 til meget uenig), mens den i 2014 var 2,09. Forskellen er statistisk signifikant.
- I 2012 var den gennemsnitlige score 1,92 på, hvorvidt deltagerne føler, at de hjælper hinanden med at arbejde sikkert (1 svarer til meget enig og 4 til meget uenig), mens den i 2014 var 1,88. Forskellen er statistisk signifikant.
- I både 2012 og 2014 var den gennemsnitlige score 1,9 på, hvorvidt deltagerne føler, at mindre ulykker er en normal del af arbejdet (1 svarer til meget uenig og 4 til meget enig). Her er således ikke sket en statistisk signifikant udvikling.

Brancher:

- De tre brancher med højeste forekomst af arbejdsulykker er: 1) opførelse og nedrivning af byggeri, 2) vand, kloak og affald og 3) slagterier.
- Brancherne butikker, slagterier og restauranter og barer har både en høj risiko for arbejdsulykker og en vurdering af deres sikkerhedsklima, der er ringere end andre brancher.
- Læger, tandlæger og dyrlæger samt beskæftigede i og ved universiteter og forskningsmiljøet har derimod en lav risiko for arbejdsulykker og en vurdering af, at deres sikkerhedsklima er bedre, end andre brancher vurderer deres sikkerhedsklima.

Jobgrupper:

- Jobgrupper, der har med maskiner, håndværk, industrifremstilling eller politiarbejde at gøre, svarer oftere end gennemsnittet blandt alle deltagerne, at de inden for de sidste 12 måneder har været udsat for en eller flere arbejdsulykker som medførte mere end én dags fravær.
- Jobgrupper med en høj forekomst af arbejdsulykker og et lavt sikkerhedsklima sammenlignet med gennemsnittet udgøres ligeledes især af jobgrupper, der arbejder med maskiner, håndværk, industrifremstilling eller politiarbejde, men også lastbilschauffører samt slagtere og bagere kan her nævnes.

Fysisk arbejdsmiljø

Fysiske krav

Tidsudvikling:

- Overordnet set er der sket et fald inden for fysiske krav og fysisk anstrengelse i arbejdet fra 2012 til 2014. Der er statistisk signifikant forskel på tallene for fysiske krav (score= 3,6 i 2012 vs. 3,3 i 2014).
- Inden for emnet fysisk anstrengelse ses ligeledes et statistisk signifikant fald i procentandelen, der hhv. går eller står meget, arbejder med vredet eller foroverbøjet ryg, arbejder med armene løftet i eller over skulderhøjde eller udfører de samme armbevægelser mange gange i minuttet. Der er også sket et signifikant fald i andelen af personer, der rapporterer at have tunge løft. Dette gælder både for andelen af personer der typisk løfter mindst 16 kg, og for andelen af personer der rapporterer løft på mindst 30 kg. *Brancher:*
- Brancher præget af manuelt arbejde oplever generelt høje fysiske krav og høj fysisk anstrengelse i arbejdet. Brancher, der markerer sig på dette område, er således færdiggørelse af byggeri, opførelse og nedrivning af byggeri, anlægsarbejde, rengøring, slagterier, restauranter og barer, butikker samt døgninstitutioner og hjemmepleje.

Jobgrupper:

- De fysiske krav og den fysiske anstrengelse varierer meget fra jobgruppe til jobgruppe. Der er en tydelig todeling af jobtyperne: Jobgrupper præget af manuelt arbejde har

høje fysiske krav, mens det modsatte er tilfældet for jobgrupper præget af stillesiddende arbejde.

Hudproblemer og vådt arbejde

Tidsudvikling:

- Siden 2012 er der sket et lille fald i antallet, der svarer, at de har haft hudproblemer på hænderne inden for det seneste år; fra 22,7 % i 2012 til 21,9 % i 2014 - dog er forskellen ikke statistisk signifikant.
- Ligeledes er der sket et lille fald i antallet, der svarer, at de er udsat for våde eller fugtige hænder i mindst ¼ af arbejdstiden; fra 23,3 % i 2012 til 22,3 % i 2014. Denne forskel er statistisk signifikant.
- Andelen, der svarer, at de har hudkontakt med kemikalier i mindst ¼ af arbejdstiden, er 15,2 % i 2012 og 15,1 % i 2014. Der er ikke sket en statistisk signifikant udvikling på dette område.

Brancher:

- Ansatte i restaurationsbranchen, hospitalsbranchen og omsorgsbranchen har oftere end gennemsnittet hudproblemer på hænderne, må oftere arbejde med våde eller fugtige hænder og arbejde med kemikalier i arbejdstiden.

Jobgrupper:

- Jobgrupper som frisører og kosmetologer, køkkenmedhjælpere, rengøringsassistenter og SOSU'er samt en række håndværksfaglige jobgrupper oplever oftere end gennemsnittet hudproblemer og hudpåvirkninger på hænderne.

Smerter

Tidsudvikling:

- I 2012 har 31,1 % haft smerter flere gange ugentligt inden for de seneste 3 måneder. I 2014 var det 31,8 % . Forskellen er ikke statistisk signifikant.
- I både 2012 og 2014 har 4,4 % været begrænset på deres arbejde på grund af smerter inden for de seneste 3 måneder. Her er ligeledes ikke statistisk signifikant forskel på tallene.

Brancher:

- Deltagere fra brancher præget af meget fysisk arbejde angiver oftere end gennemsnittet, at de har haft smerter flere gange ugentligt og/eller været begrænset i deres arbejde på grund af smerter. Det gælder fx brancherne anlægsarbejde, færdiggørelse af byggeri, vand, kloak og affald, rengøring samt døgninstitutioner og hjemmepleje.

Jobgrupper:

- Deltagere fra jobgrupper med fysisk krævende arbejdsopgaver angiver oftere end gennemsnittet, at de har haft smerter flere gange ugentligt og/eller været begrænset i deres arbejde inden for de seneste 3 måneder på grund af smerter. Det gælder fx jobgrupperne frisører og kosmetologer, jord- og betonarbejdere, rengøringsassistenter samt bygge- og anlægsarbejdere.

Vibrationer

Tidsudvikling:

- I 2014 oplevede 8,2 % af alle deltagerne, at de i mere end $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden er udsat for kraftige vibrationer, der rammer hele kroppen. I 2012 var tallet 8,5 %. Der er ikke statistisk signifikant forskel på ovennævnte tal.

Brancher:

- Specielt ansatte i transportsektoren, bygge- og anlægsindustrien samt landbrugsindustrien er udsat for kraftige vibrationer, der rammer hele kroppen i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden.

Jobgrupper:

- Udsættelse for kraftige vibrationer rapporteres oftest blandt jobgrupper præget af transport- eller maskinanvendelsesrelateret arbejde. Særligt jobgruppen maskinførere skiller sig ud – i denne jobgruppe rapporterer 64 % af deltagerne, at de i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden er udsat for kraftige vibrationer, der rammer hele kroppen.

Støj

Forstyrrende støj

Tidsudvikling:

- I 2014 angav 44 % af alle deltagere, at de var udsat for forstyrrende støj i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden. I 2012 var dette tal 42 %. Der er således sket en stigning i antallet af beskæftigede, der oplever forstyrrende støj. Forskellen er statistisk signifikant.

Brancher:

- Deltagere fra brancher præget af interaktion med andre mennesker, fx undervisning, hospitaler og daginstitutioner angiver oftere end gennemsnittet, at de er udsat for forstyrrende støj i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden. Omvendt er der ikke mange inden for færdiggørelse af byggeri, butikker eller engros, der er udsat for forstyrrende støj.

Jobgrupper:

- Deltagere fra jobgrupper, der tilbringer størstedelen af arbejdstiden i selskab med mange mennesker (fx pædagoger og skolelærere), angiver oftere end gennemsnittet at være udsat for forstyrrende støj i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden.

Meget høj støj

Tidsudvikling:

- I 2012 har 17,9 % af alle deltagere svaret, at de var udsat for meget høj støj i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden. I 2014 var tallet 18,1. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

Brancher:

- Brancher, der i særlig høj grad svarer, at de er udsat for meget høj støj i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden er bl.a. slagterier, daginstitutioner, opførelse og nedrivning af byggeri samt anlægsarbejde. De mest støjbelastede deltagere er således primært beskæftiget i

fremstillingsindustrien, inden for bygge- og anlægssektoren og i dagpasnings-tilbuddene.

Jobgrupper:

- En jobgruppe, der i høj grad er udsat for meget høj støj i mindst $\frac{1}{4}$ af arbejdstiden, er nærings- og nydelsesmiddelindustrimedarbejdere. Derudover kan der i denne sammenhæng nævnes pædagoger og pædagogmedhjælpere samt en række håndværksmæssigt beskæftigede jobgrupper.

Arbejdstid og anciennitet

Arbejdstid

Tidsudvikling:

- I 2014 rapporterer deltagerne, at de i gennemsnit har en ugentlig arbejdstid på 37,6 timer. Dette tal var 37,1 timer i 2012. Forskellen er signifikant i en statistisk test.
- Henholdsvis 17,2 % i 2014 og 17,3 % i 2012 angiver, at de ikke har fast dagarbejde. Der er ikke statistisk signifikant forskel på disse tal.
- I både 2012 og 2014 svarede 7,2 % af deltagerne i undersøgelsen, at de har natarbejde. Der er ikke sket en statistisk signifikant udvikling på dette område.

Brancher:

- Deltagere inden for transport af gods (43,6 timer om ugen), anlægsarbejde (42,1 time om ugen) og slagteriarbejde (40,4 timer om ugen) er brancherne med den højeste gennemsnitlige arbejdstid.
- Følgende brancher har i gennemsnit en ugentlig arbejdstid på mindre end 34 timer: Restauranter og barer, butikker, døgninstitutioner og hjemmepleje, rengøring samt læger, tandlæger og dyrlæger.
- Inden for transport af passagerer og restauranter og barer rapporterer mere end 50 % af deltagerne, at de *ikke* har fast dagarbejde.
- Natarbejde ses ofte (hos mere end 25 % af deltagerne) inden for transport af passagerer, hospitaler og politi, beredskab og fængsler.

Jobgrupper:

- Den længste ugentlige arbejdstid ses hos lastbilchauffører, ledere, dagplejere og børneomsorgsbeskæftigede samt forskellige jobgrupper af akademikere.
- Den korteste ugentlige arbejdstid ses blandt jobgrupper præget af mange kvindelige og ufaglærte deltagere.
- Jobgrupper inden for transport eller sikkerheds/sundhedsberedskab svarer oftere end gennemsnittet, at de har andet end fast dagarbejde, eller at de har natarbejde.

Anciennitet

Tidsudvikling:

- Andelen af nyansatte – det vil sige personer med mindre end 1 års anciennitet – var 13,7 % i 2014. I 2012 var tallet 13,5 % - forskellen er ikke signifikant.

Brancher:

- Brancher med mange ufaglærte og mange ungarbejdere/studerende er blandt de dem, der har flest nyansatte og personer med lav gennemsnitlig anciennitet. Det gælder bl.a. restauranter og barer, hotel og camping og døgninstitutioner og hjemmepleje. Brancher med meget specialiserede arbejdsfunktioner, som f.eks. læger, tandlæger og dyrlæger samt inden for politi og beredskab, har derimod en relativt lav andel nyansatte.

Jobgrupper:

- Læger, håndværkere samt jobgrupper med mange ufaglærte er blandt de jobgrupper, der har flest nyansatte og dermed lav gennemsnitlig anciennitet.

Helbred og arbejdsevne

Sundhedsfremme

Tidsudvikling:

- 'Motionsfaciliteter' og 'behandlingsordning' er de mest hyppige tilbud om sundhedsfremme på danske arbejdspladser blandt de undersøgte tilbud.
- 39 % af deltagerne i 2012 og 36 % af deltagerne i 2014 er blevet tilbudt 'motionsfaciliteter', og 30 % i 2012 og 41 % i 2014 er blevet tilbudt 'behandlingsordning' i 2014.
- Der er statistisk signifikant forskel på tallene for hvert af områderne for de to år. Dvs., færre får tilbudt motionsfaciliteter, mens flere får tilbudt behandlingsordning.
- 'Sund kost/kostvejledning' på arbejdspladsen og 'Rygestop' er de mindst hyppige tilbud om sundhedsfremme på de danske arbejdspladser. Her har kun henholdsvis 15 % og 16,5 % fået tilbudt dette (dette skal sammenlignes med henholdsvis 15,9 % og 17,3 % i 2012).
- Ovenstående ændringer siden 2012 er alle signifikante i en statistisk test.

Brancher:

- Politi, beredskab og fængsler, kemi og medicin, energi og råstoffer samt hospitaler er blandt de branchegrupper, hvor en relativt stor andel får tilbud om sundhedsfremme på arbejdspladsen.
- Religiøse institutioner og begravelse, landbrug, skovbrug og fiskeri, færdiggørelse af byggeri samt opførelse og nedrivning af byggeri er blandt brancherne, hvor en relativt lille andel får tilbud om sundhedsfremme på arbejdspladsen.

Jobgrupper:

- Jobgrupper, der sjældnere end gennemsnittet får tilbud om sundhedsfremme, er bl.a. kasseassistenter, jobgrupper inden for undervisning samt håndværksrelaterede jobgrupper som frisører og kosmetologer, tømrere og snedkere, malere samt slagtere og bagere.
- De jobgrupper, der samlet set oftest tilbydes sundhedsfremme på arbejdspladsen, er militærpersonale og ingeniører og arkitekter. Ligeledes får også jobgruppen nærings- og nydelsesmiddelindustrimedarbejdere oftere tilbudt fx sundhedstjek og behandlingsordning end gennemsnittet.

Selvvurderet arbejdsevne

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score af selvvurderet arbejdsevne blandt deltagerne i 2012 var 1,48 (hvor 0 angiver den bedste arbejdsevne og 10 den ringeste). Tallet i 2014 var scoren 1,55 – der er således sket en statistisk signifikant ændring (forværring) i deltageres selvvurderede arbejdsevne.
- Deltageres arbejdsevne i forhold til de fysiske krav i arbejdet er forbedret siden 2012 (scoren var 2,04 i 2012 og 1,96 i 2014) – forskellen er statistisk signifikant.
- Deltageres arbejdsevne i forhold til de psykiske krav i arbejdet er ligeledes forbedret siden 2012 (scoren var 2,19 i 2012 og 2,16 i 2014) – forskellen er statistisk signifikant.

Brancher:

- Deltagere fra brancher, hvor jobfunktionerne afspejler kortere uddannelse, høje fysiske krav og mindre social anseelse, vurderer deres arbejdsevne som ringere end gennemsnittet. Det gælder bl.a. for rengøringsbranchen, restaurationsbranchen og transportbranchen.
- Omvendt angiver deltagere fra brancher, hvor jobfunktionerne afspejler længere uddannelse og høj social anseelse, at deres arbejdsevne er bedre end gennemsnittet. Det gælder for bl.a. læger, tandlæger og dyrlæger samt ansatte inden for kemi og medicin.

Jobgrupper:

- Ufaglærte og lavt uddannede jobgrupper vurderer deres generelle såvel som fysiske og psykiske arbejdsevne ringere end gennemsnittet. Omvendt vurderer højtuddannede jobgrupper deres generelle såvel som deres fysiske og psykiske arbejdsevne højere end gennemsnittet. Herudover optræder skolelærere som en enlig svale af mellemlangt uddannede jobgrupper på listen over jobgrupper med lavt selvvurderet psykisk arbejdsevne.

Selvvurderet helbred

Tidsudvikling:

- Siden 2012 er der sket en lille fremgang i deltageres selvvurderede helbred, således at deltagerne oplever et bedre selvvurderet helbred i 2014 end i 2012. I 2012 scorede deltagerne i gennemsnit 2,41 (hvor 1 angiver "fremragende", og 5 angiver "dårligt"), mens de i 2014 scorede 2,38. Denne ændring er statistisk signifikant.

Brancher:

- I brancher præget af mange ansatte med høj socioøkonomisk status rapporteres der generelt bedre selvvurderet helbred end blandt gennemsnittet. Det drejer sig fx om brancherne IT- og telekommunikation, universiteter og forskning samt læger, tandlæger og dyrlæger. I brancher præget af mange ansatte med hårdt fysisk arbejde rapporteres der generelt et dårligere selvvurderet helbred end blandt gennemsnittet. Det drejer sig fx om brancherne anlægsarbejde, rengøring, slagterier, vand, kloak og affald.

Jobgrupper:

- I jobgrupper præget af meget fysisk arbejde rapporterer deltagerne oftere et dårligere selvvurderet helbred end gennemsnittet for deltagerne i alle jobgrupperne. I jobgrupper, hvor de ansatte har et højt uddannelsesniveau samt i jobgruppen militærpersonale, vurderer de ansatte deres helbred som bedre end gennemsnittet blandt deltagerne i alle jobgrupperne.

Træthed efter arbejde og søvn

Tidsudvikling:

- I 2012 svarede 64,0 % af deltagerne, at de følte sig trætte efter en almindelig arbejdsdag (noget træt, meget træt eller helt udmattet). I 2014 svarede 64,3 % ligeledes, og der er således ikke sket en statistisk signifikant udvikling på dette område.
- Den gennemsnitlige score på, hvorvidt deltagerne vågner flere gange om natten og efterfølgende har svært ved at falde i søvn igen, var i 2012 2,42 (1 svarer til 'aldrig', og 5 svarer til 'altid' på alle spørgsmålene) – dette tal var 2,48 i 2014. Der er statistisk signifikant forskel på tallene.
- I 2014 var den gennemsnitlige score på, hvorvidt deltagerne ikke er udhvilede efter søvnen 3,00. Dette tal var 2,98 i 2012. Der er statistisk signifikant forskel på tallene.
- Den gennemsnitlige score på, hvor ofte deltagerne har følt sig trætte i løbet af dagen, var 3,01 i 2012 men 3,05 i 2014. Der er statistisk signifikant forskel på tallene.

Brancher:

- Deltagernes svar viser, at der ikke er et gennemgående mønster i hvilke brancher, der oplever at være mere eller mindre trætte efter en almindelig arbejdsdag. Nogle af de brancher, der oplever høj træthed, er fx slagteribranchen, restaurationsbranchen og deltagere inden for undervisning.
- Omvendt er deltagere fra fx transportbranchen og handelsbranchen (engros) i mindre grad trætte efter arbejdet end gennemsnittet.
- Samlet set er der kun små forskelle på træthed og søvnkvalitet mellem de forskellige brancher.

Jobgrupper:

- Overordnet set svarer jobgrupper præget af mange kvindelige og/eller ufaglærte ansatte oftere end gennemsnittet af alle jobgrupper, at de føler sig trætte efter en typisk arbejdsdag, vågner flere gange om natten og har svært ved at falde i søvn igen, ikke er udhvilede efter søvnen, eller at de er trætte i løbet af dagen.
- Som de eneste højtuddannede jobgrupper bemærker jobgrupperne jurister og læger sig ved, at de oftere end de fleste andre jobgrupper angiver, at de ikke føler sig udhvilede.

Generelt psykisk velbefindende og energi

Tidsudvikling:

- De gennemsnitlige scorer for dette emnefelt har overordnet set udviklet sig i negativ retning fra 2012 til 2014: Scorerne for psykisk velbefindende var 79,76 i 2012, og 79,59 i 2014, og scorerne for energi var 63,61 i 2012 (i et scoringsinterval fra 0-100 hvor 100 er bedst, og 0 er værst) og 63,56 i 2014.
- Der er dog ikke statistisk signifikant forskel på de ovennævnte tal for nogen af emnerne.

Brancher:

- Flere brancher i servicefagene har en markant lavere grad af generelt psykisk velbefindende end gennemsnittet. Det drejer sig bl.a. om restauranter og barer, rengøring samt butikker.
- Blandt brancherne slagterier, hospitaler og rengøring rapporterer deltagerne en lavere grad af energi end gennemsnittet.

Jobgrupper:

- Deltagerne fra bl.a. jobgrupper i servicefag og/eller jobgrupper med høj grad af ensidigt arbejde angiver en lavere grad af psykisk velbefindende og energi end gennemsnittet blandt alle deltagerne.

Symptomer på angst

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score for angstsymptomer blandt deltagerne var 1,2 i såvel 2012 som 2014 (på et scoringsinterval fra 0-1 hvor 0= 'slet ikke' og 4= 'særdeles meget').
- Der er således ikke sket en statistisk signifikant ændring på dette område.

Brancher:

- Deltagere fra brancher præget af interaktion med og omsorg for andre mennesker (herunder undervisning, hospitaler, daginstitutioner, samt døgninstitutioner og hjemmeplejen) angiver flere symptomer på angst end gennemsnittet.
- De brancher, hvor deltagerne rapporterer færrest symptomer på angst, er bl.a. byggeri- og anlægsbranchen, landbrugsbranchen og inden for transportbranchen.

Jobgrupper:

- Deltagere fra jobgrupper med relativt mange kvindelige ansatte angiver flere symptomer på angst end gennemsnittet blandt alle jobgrupper. Det drejer sig fx om

jobgrupperne frisører og kosmetologer, jobgrupper inden for undervisning samt pædagoger og pædagogmedhjælpere

Depressive symptomer

Tidsudvikling:

- Den gennemsnitlige score på depressionssymptomer blandt deltagerne var 8,3 i såvel 2012 som 2014 (på et scoringsinterval fra 0 og 50, hvor 0 er 'bedst' og 50 'værst'). Der er ikke statistisk signifikant forskel på tallene.

Brancher:

- Den højeste score på depressive symptomer ses blandt servicebrancher (restauranter og barer, hotel og camping, rengøring, butikker) samt blandt brancherne slagterier og undervisning.

Jobgrupper:

- Særligt jobgrupper med mange kvindelige ansatte har oftere end gennemsnittet en høj depressiv score. Det drejer sig fx om jobgrupperne frisører og kosmetologer, kasseassistenter samt rengøringsassistenter.

Selv vurderet arbejdsrelateret sygdom

Tidsudvikling:

- 11 % af deltagerne vurderer, at de inden for de seneste 12 måneder har haft en arbejdsrelateret sygdom. I 2012 var dette tal 12 %. Forskellen er signifikant i en statistisk test.

Brancher:

- Brancher præget af ufaglærte og faglærte jobs, herunder pleje og omsorg, håndværksfag og transport vurderer oftere end gennemsnittet, at de har haft en arbejdsrelateret sygdom inden for de seneste 12 måneder.
- Akademisk eller teknisk tunge brancher, fx installation og reparation af maskiner samt læger, tandlæger og dyrlæger vurderer sjældnere end gennemsnittet at have haft en arbejdsrelateret sygdom inden for de seneste 12 måneder.

Jobgrupper:

- Jobgrupper præget af hårdt fysisk arbejde og/eller daglig kontakt med mange mennesker rapporterer oftere end gennemsnittet at have haft en arbejdsrelateret sygdom inden for de seneste 12 måneder.
- Jobgrupper, der sjældnere end gennemsnittet rapporterer arbejdsrelateret sygdom, er bl.a. præget af mange højtuddannede ansatte, men også fx laboranter kan nævnes her.